

INFORMATIE EIKENPROCESSIERUPS: HUISARTSEN

De eikenprocessierups is een rups die in eikenbomen voorkomt. Op een groot aantal eikenbomen in vrijwel heel Nederland kan men voornamelijk in de maanden mei, juni en juli behaarde rupsen aantreffen. Hieronder leest u achtergrondinformatie over de rups, hoe u klachten herkent en de mogelijke behandeling.

De eikenprocessierups

De eikenprocessierups is de larve van een nachtvlinder. Ze legt haar eitjes vooral in de toppen van eikenbomen. Vanaf half april tot begin mei komen de eitjes uit. Na een aantal vervellingen, komen de rupsen in groepjes samen. Ze vormen grote nesten op de stam. 's Nachts gaan ze 'in processie' op zoek naar voedsel. Als de rupsen drie keer zijn verveld, krijgen ze brandharen. Tijdens de groei laten deze brandharen los. Deze brandharen kunnen in de omgeving last geven voor mens en dier.

Gezondheidsklachten

De brandharen van de eikenprocessierups kunnen zich over grote afstand verplaatsen. Bij contact dringen ze gemakkelijk in de huid, ogen en luchtwegen. Dit veroorzaakt binnen een paar uur klachten. In gebieden met hoge plaagdruk zoekt een substantieel aantal mensen hulp bij de huisarts. Meest voorkomende klachten zijn:

- Huidklachten (97%): heftige jeuk, erytheem (dat meestal verdwijnt binnen 24 uur), later insectenbeet-achtig (soms persistent tot 4 weken na blootstelling).
- Oogklachten (2%): Conjunctivitis, angio-oedeem.
- Luchtwegklachten (1%): loopneus, keelklachten, hoesten, kortademigheid, slikklachten.

Daarnaast komen griepachtige verschijnselen voor als misselijkheid, braken, koorts en algehele malaise. Anafylactische reacties zijn zeldzaam. Wees bij ernstige oogklachten alert op de eventueel aanwezigheid van brandharen op de cornea.

Behandeling

De klachten gaan binnen enkele dagen tot 2 weken vanzelf over. Adviseer de patiënt niet te krabben of wrijven. Hierdoor kunnen brandharen die in de huid vastzitten afbreken en kan er een lichaamsvreemd eiwit vrijkomen, waarbij een histamine release ontstaat. Spoel de huid en ogen met lauw water, douche grondig.

De huid kan eventueel op de ergste plekken worden gestript met plakband om de brandharen te verwijderen. Symptomatisch kunnen lokale antipruriginosa worden voorgeschreven, zoals mentholcrème en gel. Bij hevige klachten kunnen ook lidocaine preparaten worden voorgeschreven.

Overweeg bij een allergische reactie antihistaminica, zoals loratidine. Schrijf bij ernstige klachten van systemische aard of bij extreme jeuk een oraal corticosteroïde voor.

In het geval van een anafylaxie deze als zodanig behandelen. Verwijs de patiënt naar de oogarts bij persistente klachten, visusdaling of ernstige fotofobie.

Andere oorzaken van jeuk in de zomerperiode

Er zijn veel verschillende oorzaken voor jeuk. Denk hierbij bijvoorbeeld aan allergie, droge huid, insectenbeten, candida-infectie, urticaria, psoriasis of gordelroos. In de zomerperiode zijn hier een aantal specifieke oorzaken die meer frequent jeuk veroorzaken. Mogelijke oorzaken voor zomerjeuk zijn naast de eikenprocessierups:

- schurft,
- zwemmersjeuk (trichobilharzia),
- blauwalg,
- bedwants,
- zonne-allergie.

Denk bij kinderen ook zeker aan kinderziekten, zoals de vijfde en zesde ziekte.

Op basis van de klinische verschijnselen, beloop en potentiële bron kan vaak een goed onderscheid gemaakt worden tussen de verschillende vormen van zomerjeuk.

WAT KUNT U UW PATIËNTEN (PROACTIEF) ADVISEREN?

Handelingsperspectief patiënt

- Voorkom verdere verspreiding van de brandharen over het lichaam om ontstekingsreacties te voorkomen of verergering tegen te gaan. Een patiënt kan dit doen door:
 - de huid goed met water te wassen
 - de ogen goed te spoelen met water.
 - vlak na blootstelling: de huid strippen met plakband om de haren snel te verwijderen.
 - vermijd krabben en/of wrijven.
- Was kleding grondig bij een hoge temperatuur (60 °C) De brandharen zijn moeilijk te verwijderen uit kleding. Was kleding zeer grondig bij hoge temperatuur (60 °C) met water en zeep. Kijk voor meer tips op onderstaande publiekscommunicatie.
- Adviseer de patiënt om de aanwezigheid van een nest in zijn directe omgeving te melden bij de eigenaar van de boom. Het is verstandig het verwijderen van nesten van de eikenprocessierups aan professionele bestrijders over te laten.

Publiekscommunicatie

Er is voor dit doel voorlichtingsmateriaal beschikbaar (o.a. folders) om mensen te informeren:

- GGD website: www.rupsen.info
- Thuisarts: www.thuisarts.nl/eikenprocessierups

Contact

Wilt u overleggen met een arts bij de GGD?

Neem dan tijdens kantooruren contact op met uw regionale GGD en vraag naar de afdeling Medische Milieukunde. U vindt uw regionale GGD via www.ggd.nl

GGD © 2020